Sexta ex ſignis que ꝓcedūt
ab aīo hoīs cōiecturāt ea que
ſunt vel erūt in aīa aſtuti⁹ pru
denti viro· Sciūt enim qui in
ſtinctus eoꝝ ſunt viſibiliter ſe
cuturi · Septīa acta ꝯplexta ꝝ
et ſcripta noſcūt ex quibus fu
tura ꝑdicere pn̄t· Et hec tāgū
tur·xxvi·q·iiij·Sciendum·

Capitulū·x·

a Quo ad primū modū
nondum q̄ prout ha
betur·xxvi·q·v·Epi ex
concilio acquireſi · Tales pſo
ne nō trāſferūtur a demone lo
caliť ad loca in quib; ſe dicūt
fuiſſe Sȝ ipſe ſathanas cū mē
tem cuiuſq̄ȝ mulieris ceperit et
hāc ꝑ infidelitatem ſibi ſubiu
gauerit illico trāſfořt ſe in diū
ſarū formaꝝ ſpēs et mētē quā
captiuam tenet in ſomnis delu
dēs·modo ꝑ leta·mō ꝑ triſtia
ymaginarie ſolū deducit non
vidēt·Et cum ſola aīa hoc pa
tiatur infidelis·hec nō in aīo ſȝ
in corpe euenire opīatur·Exē
plum refertur de vetula quam
cū dūtere non poſſȝ frater pre
dicator ad hāc ex odicto veit
frater qn̄ in cubella ſe trāſiturā
dixit verſus dn̄am herodiadē
vel venerē·nā protunc vetula
ſine motu lōli dormire cepit·
et cum ſe iā ſōniarȝ verſus hero
diadem vbi et manus leta ꝑ

icert·verſū eſt ex motu vas et
vetulam cū cōfuſione ad terrā
proiecit·Eadem de cauſa ficta
ſunt interdū et ymaginaia ſo
lum Quādo quedā in quatuor
temporibus ſe in raptu dicunt
videre aīas purgatorij et pluā
alia fantaſmata·Nec mouere
debet q̄ quarūdam vetularū
pedes protunc aduſti non ſen
tiūt ignem q2 demō fantaſma
ta in ymaginacōe mulieris tū
to intēdere poteſt ut anima ex
tra nihil ſentiat·Exemplum de
habētibus morbum caducum
qui etiam aduſtionem nō ſen
tiūt in infirmitate ſua·quia aī
ma in interioribus paſſionibȝ
vel doloribus preſſa: extra nō
ſentit ignem·Item natuāliter
quidē ſpealiter mulieres que
dam faciliter ex ymaginacōni
bus poſſunt rapi ad intra adeo
ut non ſentiant exteriora ut pȝ
mit exemplū aug⁹·xiiij·de ciui
tate dei de quodam rūſtituto
noīe quia ad modicum alicui⁹
gemitū ſe ad interiora cōuerte
re poterat ut nec voces·nec pū
cturas·nec vellicantes ſentirȝ·
ymo tanq̄ in defuncto nullus
anhelitus ſentiebatur·Quo b
ad·ij·de ſomniis notādum q̄
raro aliq̄s debet tenere de ſom
niis et iudicare·Interdum ta
men poteſt et de aliquib; debet
ꝑmū ptȝ q2 cauſe ſomioꝝ ſunt

tam varie ꝙ pauci ſciāt a quo
fiāt. nā ſcḋm gre. li. iiij. dyal.
aliquādo fiūt plenitudine ven
tris Aliquādo vētris ⁊ capitꝰ
exinanicōe ⁊ hec expiētia didi
cimꝰ. aliqñdo demonū illuſio
ne. ecc̄. xiiij. multos errare fece
rūt ſomnia. aliquando dei reue
lacōe. geñ. xxvij. ait Joſeph. au
dite ſomniū meum qḋ vidi. ali
quādo cogitacōe natuāli ſil ⁊
illuſiōe. vnde eccī. v. vbi mul
ta fiūt ſomnia multe ſunt vani
tates. Et infra. multas curas ſe
cerūt ſomnia. aliquādo fiūt co
gitacōe ſimul ⁊ reuelacōe dei
Daniel. vij. vbi oſtendit ꝙ ſō
niū pharaonis cepit a cogita
cione ⁊ terminabat in reuela
cōne. Quidā tamē aliq̄liter ſ3
caute iudicare poſſunt īter dū
de ſomnijs. vt ſi poſt ſomnium
de cruce aqua vel calice exper
tus es tibi tribulacōnem ſepe
ſubſecutā. timere potes ꝙ eue
niat. Et paciēcia ⁊ oracōne ⁊
alijs te cōtra tēptacōnem pre
parare. ⁊ forte ideo deꝰ reuela
uit. Similiter ſi de extremo
iudicio te ſomnias damnatū
Poſtea ſcrutare conſciām. ſed
nunq̄ curāda ſunt ſomnia de
theſauris iueniēdis. de inimico
inuadendo ⁊ filibus. poſſunt
aūt qn̄tupliciter vt dic. thō.
ſomnia ſigna eē futurorum.
c ¶ Prio quādo ē cā effectus fu
turi ut ꝙ ſomniaſti te ituꝝ ad
eccleſiā certam ideo poſtea va
dis. Secundo ſomniū eſt ſig
num futuri cuius cauſa in ſom
niante eſt. ut colera pſſus ſom
niat de igneo. ⁊ ſic vtūtur me
dici ſomnijs Tercio interdū
a caſu euenit de quo q̄s ſomni
auit. vt de igne ſomniaſti ⁊ ea
dem die a caſu domꝰ incinera
tur. Quarto quādo impſſio ae
ris vel celi corpus dormiētis al
terat. ſequitur iterdum ſimile
ſomnium. vt ſi aer vel celum ē
diſpoſitū influere humide cor
pus facit ſomniare animā de
pluuia. Et ē hoc comune in for
mica muſcis pulicibꝰ ⁊ gallo
⁊ in brutis alijs que ex talibꝰ
immutātur ⁊ iudicāt prudētes
ex talibus quoſdā euētus na
turales. Quinto quādo ab an
gelis bonis vel malis influxuſ
aliq̄s de futuro recipitur. tam
q̄ haberet de ſomnio diſcrecio
nem ſpirituū que ē ſcḋm apo
ſtolū. i. cor. xij. gratia ſpēalis
ſpūſſcī: iudicare poſſ3 ⁊ debe3
de ſomnio vt ſācti ꝓphe. Sā
cti inquit gre. vbi ſupra. viſio
nes ⁊ reuelacōes q̄dam itimo
ſapore diſcernūt vt ſciant q̄d
a bono ſpū percipiāt vel quid
ab illuſiōe patiātur. ¶ Quo d
ad. iij. nōndū ꝙ gene. i. dixit
deus. fiāt lumiaria ī firmamen
to celi ⁊ diuidāt diē ac noctē

⁊ ſint in ſigna glo͂· ſerenitatiſ
⁊ tẽpeſtatis· ⁊ tempora glo͂· ve
ris· eſtatis· autūni · ⁊ hyemis
vnde primū miniſteriū quod
faciūt nobis corpora celi eſt ꝙ
faciunt diem ad laborandū ho
minibꝫ ⁊ noctem ꝓ quiete no
ſtra· Secūdo ſeruiūt inq̃tum
ſunt ſigna naturaliū effectuū
ut pluuie ſiccitatis· caloris ⁊ ſi
miliū· ſꝫ non ſic ſūt ſig̃ eoꝝ q̃
depẽdent a libero arbitrio nr̃o
Sic ꝙ aliquis ex eis iudicar̃e
poſſit hūc furem omnino ſien
dum luxurioſū ⁊ huiuſmoi· nã
⁊ ptholomeus ait· Sapiens
dñatur aſtris· nam hec diuſi
mode influūt ſcd͂ꝫ ꝙ do͂ huim⁹
vel nõ. vnde leuic̃· xxvi· Si nõ
feceritis mandata mea ⁊c̃· da
bo celū vob̃ deſup ferreū ⁊ ter
rã eneaꝫ ⁊ ↄſumetur in caſſum
labor veſter· Si aūt in precep
tis meis ambulaueritis. dabo vo
bis pluuias tẽporibus ſuis. ⁊
terra gignet germẽ ſuum· vñ
ſcd͂m tho͂· libro · iij· contr̃ gen
tiles· Tria ſūt in hoĩe. vicꝫ cor
p⁹ ſeu corpalia· intellectus· et
volūtas· Item tria alia ſunt in
celeſtibus. vicꝫ celū. angelus
⁊ deus. Celū ſolū poteſt in cor
pus ut illuminãdo. frigefacien
do. ⁊ calefaciẽdo· Angel⁹ bon⁹
põt intellectū illuĩare. ⁊ malus
nõ põt intellectui quicq̃ imp̃
mere· deus ſolus põt volūtatē
vertere ad placitū· poteſt etiaꝫ
in intellectum ⁊ in corpus imp̃
mere quicquid vult· Quicq̃d
vltr̃ prefata aſtris aſſcribitur
de actib⁹ ad liberum arbitriū
pertinentibus eſt ſupſticõſum
vel ſupſticõni propinquum
¶ Quo ad · iiij· de ſortibus no e
tãdum ſcd͂ꝫ tho͂· 2· 2· q· lxxxxv·
ar· viij· Et ſcd͂m nicolaum de
lira ſup illo actu· i· Sors ceci
dit ſup mathiam. ꝙ vti ſortibꝫ
ẽ ex vario euẽtu ſeu diſpoſitio
ne alicui⁹ rei ſenſibilis ꝓpoſite
determinare aliquod dubium
vel incertū· Sicut ex feſtucis
propoſitis ꝑ hoc ꝙ aliquis ac
cipit breuiorem vel lõgiorem.
ſeu in proiectõe taxillorum ex
hoc ꝙ aliquis ꝓicit plura vel
pauca puncta vel ex ſimilibus
aliquod dubium inter hoĩes
determinatur· ¶ Secūdo no f
tandum ꝙ ſortibus vti contin
git dupliciter· Aliquãdo ẽ ma
lū· aliqñ eſt bonū · malum eſt
octo modis · Primo qñ q̃s ea
intencõne vtitur ſortibus qua
ſi actus humani qui requirū
tur ad ſortes vel euentus eoꝝ
ſubdãtur diſpoſicõni ſtellarū
hoc enim falſum eſt ꝫ nõ carens
demonum ſuggeſtione· Se
cundo quãdo quis expectaret
ſortium iudicium a demonib⁹
qd͂ fit qñ ſiūt in quibus veriſi
mile ẽ demõis ibi eẽ op⁹· Sic

legitur Eze.xxi. ꝙ rex babilonꝭ
ſtetit in biuio in capite duarū
viarum commiſcens ſagittas.
interrogauit ydola.exta cōſu
luit. Tercio quādo q̄s expecta
rꝫ ſorcialiū actuū euentus euei
re a fortuna ⁊ hoc ſolū locum
haberꝫ i ſorte que vocatur di
uiſoria.ut ſi queratur iuditio
ſortiū quid cui ſit exhibēdum
ſiue illud ſit res poſſeſſa.ſiue
ſit honor.ſiue dig̃tas.ſiue pēa
aut aliqua actio.Et talis ſors
nō videtur habere niſi forte vi
tium vanitatis. Sicut ſi aliq̄
non valētes aliquid diuidere
cōcorditer velint ſortibus ad
diuiſionem vti quaſi fortune
exponētes q̄s quā ꝑtem accipi
at ut thō.dicit.ſed nico.de lira
ſic dicit.ſi diſpoſicō vel euētꝰ
ſortium expectetur in fortuna
tm̄.nullum eſt vitiū ſi mittāt̄
ſortes ad determinandum in
ter homines quis quā partem
accipiat alicuiꝰ rei.⁊ hoc ex cō
muni cōmittitur ꝯſenſu fortu
ne.Cauſa tn̄ moria poteſt eē
pccm̄ ut ſi ꝓpter cupiditatem
ꝓpriam vel aliud vitiū nō poſ
ſint concorditer alio mō diui
dere. Quarto qn̄ quis expecta
ret iuditiū ſorcium vel euētuū
ſolū a dō vel a ſanctis angelꝭ
g ¶ Et licet hoc de ſe nō ſit illici
tū qn̄ fierꝫ in ncc̄itate ⁊ cū reue
rētia tn̄ ſit quadrupliciter cū
pccō. Primo ſi abſqꝫ vlla ncc̄i
tate ad ſortes r̄curratur. hoc ei
videtur ad dei temptationem
pertinere vt dicit Ambro.ſup
luc. Qui inquit ſorte eligitur.
humano iudicō non dephen
ditur. Secundo ſi quis etiaꝫ
in neceſſitate abſqꝫ reuerentia
debita ſortibus vtatur.vide
ant tales dicit Beda ſup act.
.i.hoc ipōs apl'os non ni colle
cto fratrum cetu.⁊ p̄cibus ad
deū fuſis egiſſe. Tertio ſi dīna
oracula ad t'rena negotia con
uertātur.vnde augꝰ. ad inq̄
ſicōes ianuarij hijs q̄ de pagi
nis euāgelicis ſortes legunt ⁊
ſi optādum ſit ꝙ hoc faciant
id ē ꝑmittēdum ne maiꝰ ma
lum fiat ut pocius ꝙ̄ ad demo
nia cōſulenda cōcurrāt.tn̄ mi
hi diſplicet iſta cōſuetudo ad
negocia ſeculaia ⁊ ad vite hu
ius vanitatē dīna oracula vel
le cōuertere. Quarto ſi electio
nibꝰ eccleſiaſticis que ex ſpūs
ſancti inſpiracōe fieri debēt ali
qui vtātur ſortibus ꝯtra pro
hibicōeꝫ Extr̄ de ſortil.c.vltio
nec obſtat ꝙ mathias eſt ſor
te electꝰ.hoc enim adhuc nō
erāt prohibitū. Item cū reuerē
tia ſpēali ſpiritusſancti inſtin
ctu fiebat qđ i nouam non eſt
trahēdum.vnde ⁊ beda vbi ſu
pra dato ſpūſancto ſtati.vii.
dyacones nō ſortibꝫ ſꝫ electōe

h fcā ſūt. Sortibꝫ tn̄ licite q̄s
vti pōt quītupliciter. Prio qn̄
prefata vitat. licꝫ vtatur ſorte
in tēporalibꝫ dignitatibꝫ. qꝛ ta
lia officia ordinātur ad terre
na diſponēda. Secundo in di
uiſione rerum temporaliū. dū
mō vitentur vitia prius tacta
Tercō quando neceſſitas aliq̄
ab electōe dignitatis eccleſia
ſtice immineret Tunc enim li
citum eſt cū debita reuerentia
ſortibus dĩnū auxiliū implora
re. vn̄ Augꝰ. in epl'a ad honoa
tum Si inter dei miniſtros ſit
diſceptacō q̄ eoꝝ in tēpore per
ſecucōnis maneāt in fuga oim
et qui eoꝝ fugiāt ne morte eo
rum deſeratur eccl'a. Si hec diſ
ceptacō aliter non poterit t'mi
nari q̄tum mihi videtur qui
maneāt ⁊ qui fugiant ſorte le
gēdi ſūt. Et hoc modo vſi ſunt
ſortibꝰ ſancti viri qui in vete
ri ⁊ nouo teſtamento legūtur
vſi fuiſſe ſortibus. ſicut ioſue
achor reperit. ibidē. vij. Saul
Jonathā. i. regum. xiiij. Et za
charias ſorte exijt luc̄. i. Quar
to licitum eſt ut dicit Augꝰ. i.
de doctrina xp̄iana Si tibi ha
būdaret aliquid qd̄ oporteret
dari ei qui nō haberet nec duo
bꝰ dari potuiſſet. Si tibi occur
rerent duo quorum neuter ali
um vel indigentia vel erga te
aliqua nec̄citate ſuperaret. nihil
tutiꝰ faceres q̄ȝ ut ſorte legeres
cui dandū eſſet qd̄ dari vtriqꝫ
non poſſet. de talibꝫ ſortibꝰ di
citur prouū. xvi. Sortes mittū
tur in ſinū. ſed a dn̄o tēperātur
Quinto ſit licite ſcd̓m innocen
tiū ⁊ hoſtieñ. p litibꝰ dirimē
dis in hijs q̄ tēpalia ſūt qn̄ ſit
ſorte ſimplici cū paleis vel hu
iuſmodi: concordat gāfredus.

Capitulū. xi.

De alijs aūt ſup̄ enume
ratis modis ſupſticōꝫ
ut meliꝰ agnoſcant
⁊ vitentur a fidelibus: moue
buntur plures breues ⁊ vtiles
queſtiones numero. xlv. ⁊ ſol
uentur. Primo tn̄ nōndū ē a
ſcd̓m thō. 2. 2. q. lxxxxij. ⁊. lxxxx.
iij. qꝛ cū ſupſticō ſit religio ſu
pra modum ſuata Supſticō
nis duo ſunt geneā. p ydolatria
ſcꝫ ⁊ diuinacō p quā quis aut
occulta aut futura inueſtiga
re nititur p pacta. aut occulta
aut manifeſta inita cū demoni
bus. Diuinacō autem ut dicit
yſidorꝰ libro. viij. ethimo. ha
bet plurēs ſpēcies. Et ſcd̓m tho.
numerātur. de quibus infra di
cetur diſtinctius. Vna eſt b
preſtigiū. qua oculi hominū p
ſtringuntur Alia ſomniorum
dīnacō. Tertia nigromātia p
quā futura diſcuntur p viuos